

ACC. NR 3261

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1

Landskap: *Upptecknat av:* Helgesson, A. Kyrkoh.
Härad: *Adress:* Stehag
Socken: *Berättat av*
Uppteckningsår: *Född år* *i*

Uppteckningen rör Riddare Isegrim på Wallen.

Wallen eller Wallabacken på Tosterups ägor.
Förr ett slott eller herregård med vall och murar. - Där residerade Isegrim, ägare av stora gods, hård och grym. Förbjöd bönderna plöja och så. Tog till tjänare de grymmaste han kunde få. En gång flådde han vid Löderup en tjur levande och släppte den bland fähjorden. Tog sedan kreatur från deras ägare och utskiftade dem till sitt folk. Prästen i Löderup bannlyste honom då. Isegrim kom nu åter och lät massakrera prästen, trots det att denne tog sin tillflykt till själva kyrkan. Isegrims armé, uppställd 4 man i bredd, räckte från Wallen till Ystad, $1\frac{1}{4}$ mil. Då han ej ville lyda den drottning, som då regerade i Danmark, blev hans gård av denna ödelagd, och Isegrim och hans parti besegrades.

Landskap: *Upptecknat av:* Helgesson, A. Kyrkoh.
Härad: *Adress:* Stehag.
Socken: *Berättat av*
Uppteckningsår: *Född år* *i*

Uppteckningen rör Kung Ingel och kung Gorm.

Kung Ingel residerade på Ingelstadsgård. Av vekt sinne. Friar till kungadotter i Västergötland. Fadern sänder "starköl" att stärka sinnet med. Ingel fick omsider den fagra. En annⁿ/skänekung Gorm hade fått avslag. Utmanar Ingel på envige-kamp. Ingel sände i sitt ställe sju kämpar. Gorm hade endast en dräng med sig. Värjde sig dock länge mot de sju, tills dess han av sin egen av fienden bestuckne dräng fick ett svårt svärdshugg. Gorm drog sig nu undan till några buskar, och med en vidjekvist förband han såret. Återupptog så striden och fällde ej blott sin trolöse dräng utan jämväl alla motståndarna. Uppgav dock snart andan, svårt sårad. Alla åtta här begravna - åtta stenar kring "kung Gorms grav", en grav 20 steg läng mellan Ingelstad och Smedstorps gårdar.

ACC. NR. 3261

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Helgesson, A. Kyrkoh.

Härad: Bohusläns län Adress: Stehag

Söcken: Berättat av Chronfeldt

Uppteckningsår: Född år i

3

Uppteckningen rör Frimurare.

Frimurarna fordom föremål för allmogens djupa avsky och det av den anledningen, att de troddes anskaffa kristet kött åt hundturken. Det är nämligen så, att turkarna ha en religiös ceremoni, som motsvarar nattvarden hos oss, och som förutsätter tillgång på kött av kristna människor.

Några bönder hade kommit ner till Malmö och där i en källare anträffat tunnor, fyllda med kött, som skulle exporteras till utlandet. När man tog av locket på en tunna, låg där överst två avhuggna och korslagda människohänder. Det var människokött, som frimurarna anskaffat.

Frimurarna arbeta åt den onde. - En hustru, vars man var frimurare, begav sig in till staden och gick upp i logen och undrade, om mannen inte kunde "bli fri". - "Jo, kanske det". - Hon fördes in i ett rum, fyllt med porträtt på väggarna och fick en nål i handen. "Känner Ni er man, så stick nålen i bilden!" Hon

Skriv endast på denna sida!

3261

4

stack. När hon kom hem, låg mannen död. På annat sätt kunde han inte bli fri.

ACC. NR. 3261

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av: Helgesson, A. Kyrkoh.

Härad: Adress: Stehag

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

5

Uppteckningen rör Turken.

Det fanns fyra slags "tyrkar": Hästtyrken,
hundtyrken, villtyrken, ? .

På 1850-talet skyllde man frimurarna för,
att de skaffade "kristet kött" till hundtyrken.

ACC. NR. 3261

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne o. Blekinge Upptecknat av: Helgesson, A. Kyrkoh.
Härad: Östra st. Adress: Stehag
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: 1931 Född år i

6

Uppteckningen rör Knallehistorier.

(Andersson (släkting), Feleberga, Emitslöv ,
maj 1928): En "knalle" plägade logera i en bondgård. Han ville
utom logi gärna ha lite "mornmad" (frukost) också. Jo, det kunde
han få, om han ville hjälpa husbonden och tröska (göra ett "fru-
kostarbete"). Det gick han med på. Nu beslöt emellertid husbonden
att lura knallen och dra riktig nytta av honom. I stället för att
väcka honom vid tretiden - då var det ordinär till att "gå på
logen" - väckte han honom strax efter midnatt och började trösk-
ningsarbetet, som för knallen, som var mindre van vid dylikt,
syntes bliva alldeles ändlöst. Det ville aldrig bli dager. Sedan
han gång på gång spanat efter "darånnen" (dagningsranden i öster),
utbrast han: "Ja, Skulle dä daas mer, så allri ja tröskar för morn-
mad mer."

(Westin): Till S. Sandby kom ännu på 1880-talet
en "väschoötte", som sålde vävskedar, skyttlar ("skotta" i Göinge

Skriv endast på denna sida!

3261

hd) och skeakrogar (ässformigt redskap av horn, tunnskiva, som användes vid sölvning av vävar). Han gick vanligen under namnet "Skeakrogen" - rapp i munnen.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

7

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Helgesson, A. Kyrkoh.
Härad: Lister Adress: Stehag
Socken: Jämshög Berättat av Olsson, Ola, Nämndeman
Uppteckningsår: 1924 Född år i Jämshög

Uppteckningen rör Den skicklige byggmästaren.
(Sågen om Lilla Holje i Jämshög.)

När Lilla Holje skulle byggas, vidtalade ägaren en byggmästare, som åtog sig att utföra arbetet mot daglön utan att denna bestämdes. Arbetet sattes i gång, och en stor mängd timmer högs upp och passades på skilda platser samman utan att föras till platsen och där uppföras. Det drog ut på tiden, och folk började spefullt anmärka: "Det blir aldrig något av med det bygget." Ägaren började lyssna till talet, kallade byggmästaren till sig och ville göra upp med honom. Han frågade därför, hur stor daglön byggmästaren begärde för det redan utförda arbetet. Denne svarade, att han ingen daglön begärde. Han kunde för det hela få en skjorta. Sydd skulle den vara, men klippa till den, det bad han själv att få göra. Det kunde ju ägaren inte annat än gå med på och vände sig därför till sin hustru och fick av henne så stort stycke tyg, som åtgår till en skjorta, och överlämnade detta till byggmästaren.

Denne tog tyget, vek det samman och genomhogg det sedan med tre yxhugg och lämnade in det till frun. När denna så vek upp tyget, visade det sig, att detta var tillklippt till en ordentlig skjorta med ärmlinningar, krage och allt. När ägaren fick se detta, utbrast han: "Den, som med tre yxhugg kan klippa till en skjorta, han kan nog också bygga ett hus." Han bad byggmästaren återupptaga och avsluta arbetet, vilket denne också gjorde på ett så hedrande sätt, att huset blev en prydnad för sin plats. Vid byggnadsgillet uttalade ägaren sitt tack men tillfogade också orden: "Den, som river detta hus, honom skall det inte gå väl."

Huset har stått kvar till våra dagar men är nu, sedan det kom i Olofströmsbolågets händer, nedrivnet för att lämna virke till arbetarekaserner. Det visade sig, att det var idel kärnfur, och så väl var det sammanfogat, att man aldrig sett maken därtill, och det var ingen lätt sak att få det åtskilt. Rivningen har i Jämshög väckt stor förtrytelse, och man undrar, om det i längden skall gå väl för den, som utförde denna pietetsläsa gärning.

Landskap: Upptecknat av: Helgesson, A. Kyrkoh.
Härad: Adress: Stehag
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Florin i Getinge (Gårdstånga).

Enligt kantor Westin hade Florin, gästgivare i Getinge, en dotter (brordotter?), som hette Augusta och som blev gift med handlande Per Lundgren i S. Sandby, "Väsehöttan" kallad. Denne Lundgren övertog "rörelsen" efter Florin och omlade den efter "rättigheternas" avskaffande till handelsaffär. Denne L. avled omkr. 1890, och affären övertogs då av sonen Aug. Lundgren, som ännu lever. (En bror Ernst är handlande i S. Sandby, och dottern Elvira blev gift med W:s bror, handlande Hans Jönsson i Lund.)

Utom Augusta var där ännu en dotter, Sofia. Hon var kallskän^k och en "redig rappnosa". Som bevis härpå berättar W. följande. Gamle Asken, professor i Lund, hade på sin tid sommarbostad i Sätöfta. Som skolpojkar togo de unga Askarna portör på ryggen och vandrade från Lund till Sätöfta. Komna till Getinge, togo de inom till Florins och beställde och tömde tillsammans med

någon dem följaktlig kamrat först en och så en andra halva punsch. Fastän redan tillräckligt upprymda, ville de rekvirera även den tredje halvan. "Nej, nu får ni inte mer", utlät sig emellertid Sofia med bestämd ton. - "Va säger mamsellen?" - "Ja säger: Ni få inte mera." - "Få vi inte? Vet mamsellen, vem jag är?" - "Det kan ingen hålla reda på alla såna "snörnosar". - "Vet skäms. Jag ska tala om, att jag är son till professor Ask i Lund. Ro nu bara hit med en halva till!" - "Jag sk-r i både Asken och laget", utbrast Sofia, "och mer punsch får Ni i alla fall inte."

ACC. NR. 3261

Kd 1/6.48

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Måne Upptecknat av: Helgesson, A. Kyrkoh.
Härad: _____ Adress: Stehag
Socken: _____ Berättat av J. Westin
Uppteckningsår: 14/7 1918 Född år _____ i _____

12

Uppteckningen rör "Per Frimodig".

Han var böckare i S. Sandby - förstod sig förresten på litet av varje.

"Hör du Per", sade Westins gamla farmor till honom, "du som förstår de på lite av vart, ha ska man göra med det här trät? Det blir såna goa päron på det, men det vill inte bära." Per tittade på trädet. "Det ska ha pisk!" - "A, du är en tramsebock!" - "Nä det ja inte! Trät ska ha pisk och det duktigt." - "Hör ska man då bära se ad?" - "Si bara te Nils, att han tar en bra stake - tjock som en arm ska den va - och lägger om trät duktiga tag, så ska Ni få se att det hjälper. Se barken seder för hårt." Man lydde rådet. Och trädet bar sedan väldeliga.

Sillatunnan hade en gång blivit läck. Och Per Frimodig hade varit ilag med den för att ansa den. "Nå, håller den nu riktigt tät?", sporde farmodern. "Ja, dä kan mor tro", genmälte Per, "nu kryber där ingen sill genom laggarna."

Skriv endast på denna sida!

3261

Han hade många barn och var fattig. "Det var strax jag var bliven gift. Jag gick här och va så belåten. Vi hade det så bra. Så en da kom "fattigdomen" och smög sig in, innan jag visste av det. Jag fick fatt i en kåst och ga me på nom, och feck nom ud i fastan. Men där sto lämnen te loftet oben, och där smeg han opp. O sen har jag aldri kunnat få en ud ur huset."

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

ACC. NR. 3261

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Uppptecknat av: Helgesson, A. Kyrkoh.
Härad: Adress: Stehag
Socken: Berättat av Chronfeldt
Upppteckningsår: 25/3 1924 Född år i

14

Upppteckningen rör Kristian Rackare i Öslöf.

Kristian Rackare i Öslöf ökade på sina inkomster genom att stjäla hästar. Han slaktade dem och sålde huden. Det var på 1830-40-talen. Han var även i andra hänseenden till skräck och fasta i örten och ådrog sig glödande hat. Han kom en gång till garvaren och begärde sedvanligt pris för en liten hud. Garvaren prutade. Kristian ville ej låta pruta med sig men lovade, att han nästa gång skulle komma med en desto större hud, huden av Bosarpa klockares stora, svarta märr. Garvaren vågade ej annat än betala men lät varsko klockaren i B. Denne anordnade vakthållning över sin svarta märr, men hur det var, lyckades icke förty Kristian Rackare en natt att stjäla henne. Stölden upptäcktes emellertid strax. Och nu ansågs nattmannens mått vara rågat, och man beslöt att på egen had befria sig från sin plågoande. Tre starka karlar beväpnade sig med störrar, begåvo sig åstad

ned mot Öslöfs äng och anträffade där Kristian, som, fastän klockan inte var mer än 4 på morgonen, var färdig med sitt arbete och höll på att rulla in sina knivar. Han anade, vad som förestod, och ryckte till självförsvar upp en ungbjörk. Han blev emellertid övermannad och ihjälslagen. En i närheten i en inhägnad betande tjur lätssläpptes och säges ha, uppretad av blodlukten, gått löst på den mördade. Denne anträffades senare, gruvligt massakrerad. Tjuren hade fördärvat honom, hette det, och hela bygden drog en lättnadens suck, när, som man tyckte, den gudomliga rättvisan gjort sig gällande.

Vidrik Rackare höll på att drabbas av samma öde. Han fick huvudskålen spräckt och händerna sönderslagna, men repade sig dock tämligen.

Landskap: Upptecknat av: Helgesson, A. Kyrkoh.
Härad: Adress: Stehag
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Stehagsoriginal och andra Stehagsbor.

"Galne Måns" var son till Jöns Pettersson å Stödhof No.6. Han var född 29/3 1847 och avled här på 80-talet ("somnade bort"). Måns bar alltid mössan på nacken, så att skärmen stod rakt i vädret. Läskunnig var han inte. Men hade sitt lilla förstånd för sig och lät det ibland lysa även för andra. Han pratade mycket för sig själv. Vid hemmet hade man en höst hö ute. Bärgningsvädret var kinkigt, och det övriga folket var åstad att hjälpa främmande. Måns tog itu med höet och muttrade under arbetet: "Då inget beske mä dem - hjälper anra och stjälpers så säl."

När tåget först började gå här förbi, tog man Måns med sig ner till Sjöholmen. Man ville se och höra, hur Måns skulle ta det, när han fick se denna märkvärdiga företeelse. Han tog det med ro och utbrast: "Ja, min skäck, stämme du väl,

"Galne Måns".

Skåne o. Blekinge
Olika orter

3261

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17

när du komme te bäcken (ån)."

Till Jöns Petters kom en dag en av moror-
na från Råröd på besök. Efter landsens sed blev hon "borsatt"
(var det fattiga eller barn, kunde de expedieras med en smörmad
i näven). Måns satt och såg på i kacklungskrogen. När modren, som
varit ute en stund i köket, kom in, tog Måns till orda: "Mor ta
nu ud maden, ellas ja min skäck, sluger hon alltihob." - "Nämen
Måns, vaför sir du så?" beklagade sig modren. "Jomen", tröstade
henne Rårökvingan, "han ser nock, ad ja tar te me." Måns ä inte
så dum han." - Enl. Joh. Jönsson, lär., var Måns "som ett barn".

Hans gärning var att "le kon". Om denna
hade han mycken omsorg. Och när hon fått en kalv, kungjorde han
detta med stolthet: "Nu ha hon boret".

"Isaka Per", som till Bengta Isak. Båda do-
go på 80-talet och begrovos på samma dag. Bodde i Sockenhuset.
Hade klumpfot men en riktigt vacker kunganäsa, var mörk och hade
bruna ägon och talade genom näsan, liten till växten. De äldre
minnas honom mest, när han kom med en säck repat ene på ryggen och
en enrisknipa under armen. Han sörjde för repat ene till kyrkan
och gårdarna. Kyrkan var i regel "enad" om somrarna och sandad.
Klockaren övervakade detta. Av sparsamhet drog Markusson ihop
enet, sen det varit med ett par söndagar, och resslade det för
att ännu en gång användas. Enriset (grenarna) användes att osa

"Isaka Per".

(rengöra) träkärl, tunnor och kar med. Isak fick sällan pengar i betalning utan i stället en fläskahumpel, ett stycke bröd, ägg om påskan, gröt om julen. I hemmet spann Isak "skättefall".

"Ivar postbärare." - På sina turer till Lund brukade han komma inom på Kristineberg, där Chronfeldts mor då tjänte (1844?). Hans ärende var att få mat, och för sådan var han mycket tacksam, fast han aldrig blev mätt. "Gu välsigne dig barn", sade han till Else.

I Råröd skulle man en gång söka mätta Ivar. Han konsumerade två stora fat "pjönsö" och åtta stora garmpjön jämte tilltugg.

Sven Backe (Sven Svensson) bodde i en stuga vid nu nedrivna Norregård. Av gamla stora kistenycklar brukade han förfärdiga bössor åt pojkarna i Stehags by. Han hade som pojke (1870-tal.?) hjälpt Möller å Vedelsbäck att få tag i örnsägg och ungar. Det lär har varit havshörn, som då ännu häckade i en hög bok i skogen vid Sjöholmen. Det var ett träd med hög, grenfri stam. Han lyckades ta sig upp därigenom, att han undan för undan ~~en~~ drev in gamla rälsspik. - Även lär örnbö funnits i en väldig bok, som stod på Höjevall vid Sjöholmen. När trädet fälldes, var boet så stort, att en person kunde ligga i det - enl. A. Johnsson.

Jon Røitare hade varit med vid Denewitz,

Skriv endast på denna sida!

"Ivar postbärare".

Sven Backe.

Jon Røitare.

när Cordell begärde få göra attack, och Carl Johan trodde han va galen. Jon var på gamla dagar ryktare på Wissere. En extra inkomst för honom var "tjyrapengar", tre daler för var ko - det var till snus och tobak.

Soldat Pihl (död omkr. 1842) i Stenhus.
Det var en jättegestalt, och sex söner hade han, som alla voro "riktiga hjältar te kara". Han hade varit med i finska kriget. Skulle på gamla dagar ha sitt underhåll från gården, men det blev ganska klen, ibland. Och ansågs detta delvis eller kanske i främsta rummet bero på "gamle Lindell", inspektoren.

Till slut låg han i ett bås i lagården.
Och hördes han där ej sällan utgjuta sig i följande filosoferande klagan över förgängligheten av denna världens härlighet: "Nu ä dä skitt me Pihl. Men når Pihl geck ud i finska kriget, då va Pihl kar. Nu ä dä skitt mä Pihl. O når Pihl tjänade i Hedensjö prästgård, då va Pihl kar. Då va Pihl den fösste, som va klädd i långa byxor. Då va Pihl kar. Nu ä dä skitt mä Pihl." (Det var ännu en bravad till, men den kom berättaren ej ihåg.)

När det led mot slutet, uttalade hans dotter fruktan för att om fadren låge o doge i fähuset, han skulle gå igen, och hon sen aldrig våga gå i fähuset. Pihl försäkrade då, att hon kunde vara lugn, henne skulle han aldrig skrämma och göra något illa. Men toge de sig för att åka hans

Soldat Pihl.

döda kropp till graven (sådant vederfors den tiden endast själv-spillingar och fattighjon), då skulle de få höra av Pihl, då skulle han ej lämna dem någon ro. När Pihl slutat, vågade man heller inte alldeles negligera hans fordran att bli**v**a buren till graven (båren bars på axlarna). Till Hassle skjutsade man liket men därifrån bar man det.

Gamle Lindell drabbades av vedergällning för visad hårdhet mot gamle Pihl. På väg till Gunnaröd, där han bodde, blev han överfallen och så illa slagen av några till fruntimmer förklädda karlar, att han följande dag avled. "Dä ska du ha för allt ont du gjort mot Rönneholms fattiga bönder och särskilt för va du gjort mot gamle Pihl." Lindell tyckte sig på sitt yttersta omgiven av onda andar. Saken hölls tyst. Men man och man emellan visste man, att det var Pihlens söner, som utkrävt hämnd för oförrätt mot deras fader.

"Söderbergskan". (Skräddaränka, 1840-talet). "Söderbergskar

Hon sydde mycket illa, men tyckte själv, att det blev bra. "Nu sitter det bra", sa Söderbergskan, ett länge bevarat ordspråk i Stehag. Hon hittades död nere å mossen. Hon synes ha svält ihjäl. Vid obduktion var något tranbär det enda, som fanns i magen.

Pehr "Rack". Han föddes i Hassle 1849 15/1 Pehr "Rack".

Hans moder var pigan Karna Nilsdotter, kallad "Släbo-Karnan".

Hon bodde vid Tattrabäck. Efter modern kallades sonen "Per Kar-

nesen". En soldat Engdal uppgives ha varit hans fader. Per Engdal var hans officiella namn, men i vardagslag titulerades han "Veterinären" eller - av självsvåldiga pojkar - "Per Rack". Då modern ej kunde försörja honom, kom han tidigt på socknen ("sövnén") och fick slita mycket ont. Enligt Chronfeldt fick Per stryk av husbonden, där han var, så gott som varje dag. Och hade han, husbonden, inte tid, så skötte drängarna det (strykutdelningen). Några år efter konfirmationen slog sig Per på rackareyrket - flådde hästar, katter och hundar - och förföll i samband härmed åt vagabondliv och dryckenskap. Han hade små, fina händer, såg inte illa ut, men blev flintskallig redan vid 25 års ålder. På äldre dagar ståtade han i långt och yvigt helskägg.

Per hade sina goda sidor och var ej utan begåvning. Mor Helena Lundqvist berättar, att hon, som då bodde i Hassle, mer än en gång, när hon behövde gå till handelsboden, anförtrodde hem och sina småbarn åt Pers vård. Han var osvikligt ärlig och pålitlig och stannade troget kvar, tills hon kom tillbaka. När han på äldre dagar intogs å kommunhemmet, rymde han upprepade gånger, men stadgade sig, när han fick till uppgift att se efter en rumskamrat, gamle Sellin, och lade nu i dagen samma trohet. Per hade gott minne, särskilt ifråga om släktskapsförhållanden. Bibelcitater använde han ej sällan med full reda och klarhet. Sin aftonbön försummade han icke ens när han

var onykter, att läsa. Vid ett stort folkmöte i Nackarpsdalen, där Per var med, var han ej tillfreds med den officiella avslutningen. Han trädde fram mitt ibland menigheten och förklarade: "Vi ska sluta ordentligt!" Han knäppte så sina händer och läste högt och allvarligt Fader vår och Välsignelsen. Sämre gick det vid ett möte i Råröd, där Per en gång besteg talarstolen och började med några förnuftiga ord om blommorna på marken men sedan kom av sig och pratade rappakalja och tystades ner med applåder.

I Chronfeldts hem, när fadern bodde i Mun-karp, tog Per ej sällan in. Var det om sommaren, visste han, att blötakistan (blödelådan) stod till hans förfogande. På luffares manér och för att få ro för ohyra klädde han sig splitt naken, innan han kröp till kojs. Till tacks fick han en hästfilt ("ingen ohyra går på sådan").

Måns Speleman var en av de siste berömde spelmännen här i orten. Han var "orad" för o va "en farlig supare och en farlig (förträfflig, berömd) speleman". Han bodde i en stuga nära Springemärrslien vid Trolleholmsskälet. Han tog emot dem, som ville lära spela, mot en avgift av 18 riksdaler, och många lärde hos honom.

Vid ett bröllop i Kärrstorp 1859 (nuvar. Olof Ols) voro även "Stakittingarna", Nils och Andreas Ahlbeck

med som musikanter, och blev en tävlan satt i gång. Stakittingarna spelade, så strängarna brast. Måns Speleman avgick med segern. Det lär ha varit någon krigsmarsch, han spelade.

På äldre dagar kom Måns på allvarligare tankar, sedan han i likhet med en bror, Per Bengtsson i Hassle, börjat besöka Munkarps kyrka. Han skall t.o.m. ha "lagt fiolen".

Lag i Verlinge var en gammal soldat, som liksom Pihl varit med i Finska kriget. Lags Bengta var hans dotter, född 3/2 1818. Soldat Lag.

"Ola Spel" i S.Hultseröd, Billinge, född i Stehag på slutet av 1880-talet. Slog ihjäl Lille Bengt med en hyvel, satt häktad en 14 dagar, blev frikänd. Det var nödvärn. "Ola Spel".

Ola Bengtsson i Brostorp, Bosjökloster, gammal speleman, säges leva ännu omkr. 1910 och ha en del av Ahlbecks kompositioner och efterlämnade stycken. Ola Bengtsson

Stina Sven Ols i Möllehuset. Det var hon, som såsom barn blivit botad för "skävern" genom besök i St. Ola. Stina Sven Ols i Möllehuset. Hon växte upp till en stark och duktig tjänarinna och husmoder. Hon och hennes man med fem barn bodde sist i Möllehuset vid Klockarebacken. Hon var en i bästa mening "allvarlig" kvinna, och patron Clemedsson å Stehagsgården hade i henne, när hon var med i arbetet, en ledande trotjänarinna. Inspektör Jeppsson satte också särskilt värde på henne. Hon dog 1895, begrovs av pastor

Holmerz och fick en synnerligen "hederlig" begravning. Jeppsson höll tal: "I mor Stinas stuga såg det inte mycket ut, det var lågt till taket, och golvet var skralt - men i den stugan bodde alltid frid." (På den tiden hölls husandakt i Stehagsgården. Det var Jeppsson, som sökte samla husfolket.)

Lars Trask bodde i ett hus, "Traskens", in- Lars Trask.
till "Karolis" (husrad å gamla Lertaget). Hans hustru Hanna, "Traskan", förde strängt regemente. När Trask kom hem och var påstruken, möttes han mer än en gång av sin bättre hälft med en spann vatten över huvudet. "Det äktenskapet" klagade han alltemellanåt för prostén, med vilken han ibland ville resonera om Svederborg.

När kung Oskar var här i trakten (1893?) vid en fältmanöver, hade Lars Trask beslutat sig för att uppvakta kungen och utverka billigare avgift för sin jordlapp. Han lär ha lyckats, traskade fram och frågade stammande: "Ä, ä detta hans majestät konungen?" - "Jo, min gubbe lille, det är det." - "I bevars, kan en jordisk konung se så ut." När så Trasken drog fram med sitt ärende, skall kungen ha uppmanat honom att infinna sig på Trolleholm för att där få saken ordnad.

Lars var mycket kruserlig. "Ja behöver ingen mad", försäkrade han, även när han var på arbete (grävde i lärarinnans trädgård).

"Iver" bodde i en stuga, som förr låg i nuvarande prästträdgården i plommonlandet. Iver var storätare. Mamsell Enberg ville en gång se, om det ändå inte fanns botten i karlen. Hon öste upp ett rungande fat gröt och bjöd honom. Han fick rå sig själv en stund. När mamsell E. kom ut i köket, var fatet tomt. "Nå, Iver", sade hon, "har han blett mätt idag?" - "Ha, ha", genmälte Iver, "stacked dans ä snart sprungen."

Petter Mass (Matsson), även kallad "Pogge-Pären". Pogge-Pären kallades han, emedan han vid ett tillfälle mot en utlovad ersättning av tre daler (50 öre) åt upp en pogga (groda).

(Maria Pettersson): Såga-Per hade svårt för att bli "framsläst". "Nå, hur går det Per?" - "Lia gott här seda, bara komma fram", svarade Per. - Obs. I gamle prostens A:s tid placerades konfirmanderna eftersom de kunde sin kristendom.

"Tuan" (=Elna Per Jöns, mor till Tua Bengta i Råröd) bodde i fattighuset. Hon beredde sig inkomst stundom genom snatteri, eljest med att plocka varjehanda vilda bär, även slån och nypon samt "mysica" (att lägga mellan sängkläder). Hon ändade sina dagar 1909 (?) - anträffades död ute på "fäladen".

"Per Springare" (Per Persson) i Brohuset ansågs kunna åtskilliga konster. "Hade gjort not ve hästarna - de blev vilda och rädda för o gå in i stallet."

"Iver".

"Petter Mass".

"Såga-Per".

"Tuan".

"Per Springare".

3261

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV 26

Hanna Per Turas, bekant för övande av hemliga konsterna: "Viga ve trä", "stanna blo" - man var rädd, bara hon kom in i stallet. Vid hennes hus stod alltid en sopkvast med långt skaft nedstucken i gödselhögen.

Hanna Per
Turas.

Nils Pålsson bodde med sin bror Jöns i Gubbahuset. Han gick även i vardagslag klädd i hög hatt och vit vadmalsrock.

Nils Pålsson.

Karstedt, "Grimsen" samtidig med Ekström, inspektoren. E. träffade en gång K. och utlät sig: "Jaså, det är Karstedt med de fina händerna." - "Jaha", genmålte K., "o det är Ekström med de långa tännerna."

"Grimsen".

Rasmus Larsson, Marna Gulls far (dog 72-årig), var byggmästare från Ö.Sallerup. Han var både murare och smickare. Omkring 1850 började han bygga i Stehag, och har där byggt: prästgårdens boningshus, Vedelsbäck, Hasslegård (uthuslängorna delvis), Malmlins, Sademakare Holmbergs, Rönneholms mejeri, "Fyrkappan", Orabus, Syborg.

Rasmus
Larsson.

Skräddare Anders Persson (Vendell), född i Stehag, i Klöfhus, 19/4 1830, dpt 25/4, son till Torparen Per Thurasson i Klöfhus, född 24/12 1807 i Stehag, dpt 28/12, död 30/1 1885, och dess hustru Karna Persdotter, född 22/12 1807, i Stehag i Hassle, död 15/4 1857, dotter till Per Nilsson och Sissa Eriksdotter i Hassle, omgift med Hanna Persdotter, född 1830

24/12 i Strö. - Thure Bengtsson Karstedt⁺ hustru Hanna Persdotter,
~~XXXX~~ sonen Bengt, född 21/5, dpt 25/5 1801. - Bengt Thurasson.
- Blinde Ture var byspeleman, "spelade för korn" vid högtidliga
tillfällen men gick även omkring från gård till gård. /

Anders Persson lärde yrket hos Paul Skräddare i Karbrohus, vilken uppges ha i Stehag varit den siste "sock- Anders Pers-
enskräddaren". - Paul var näst (otydl. skrivet)....rikast i Ste- son. - Paul
hag. Tre döttrar, vardera 9000 daler jämte full inv. uppsättning, Skräddare.
3-4 säng.)fjäderb.), kopparkärl etc. - vagga överst.

⁺Dunkel tradition om att rytt. Karstedt
haft potatis med sig från Frankrike (Pommern?). Ett par tre som
sogel till bröd - sedan hela skäppor, vilket ansågs som stort
överflöd.

Jens Alk, "Alken", Jöns Persson, född i
Stehag 12/7 1834. - 67-69 å Vingahus hos Anders Persson; 69-70
hos Anders Tufvesson, Kyrkbyn; 70-73 å Alkastorp; 73-82 å lösdri-
varlistan; 82-83 hos klockare Markusson, "Ringedräng"; 83-88
hos Anders Tufvesson; 91-96 å Stehag no.6; 96-99 i Eliashus;
död 99 22/2. - Alken var lite av varje. Han gjorde likkistor,
verkställde själaringning och grävde gravar. I sin ungdom (1850-
talet) hade han varit med om att "ringa in det nya året".

Pihl bodde i Stenhus och dog omkr. 1842-44. Pihl.
"När Pihl slo ihjäl loet, va han kar." - Skall ha skett uppe i

3261

Göinge. Han skulle ha blivit angripen av loet och ha dödat det med ett bockahorn. - Gick från hemmet. - Gick och tiggde i 20 år. Natthärbärge hos dottern i kostallet.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

28